

Ngày soạn:

Ngày dạy:

VĂN BẢN: VỢ NHẬT

Kim Lân

Mục tiêu

1. Kiến thức

Những kiến thức giáo viên cần truyền đạt được cho học sinh sau khi đọc tác phẩm bao gồm:

- Nhận biết được nội dung cốt truyện, tên tác giả, hoàn cảnh sáng tác và giá trị tư tưởng của tác phẩm.
- Hiểu rõ đặc điểm hoàn cảnh sáng tác tác động đến nội dung và chủ đề của truyện.
- Nắm chắc đặc điểm phong cách sáng tác của tác giả thông qua tác phẩm này.
- Thông qua giá trị nội dung và giá trị nghệ thuật để rút ra thông điệp tác giả muốn truyền tải.

2. Năng lực

Có một số yêu cầu về năng lực mà học sinh cần đạt được sau bài giảng. Bao gồm như sau:

- Năng lực chủ động tìm hiểu thông tin: Học sinh cần thu thập và soạn bài bài trước khi đến lớp để dễ dàng nắm rõ nội dung bài học.
- Năng lực hợp tác và trao đổi nội dung: Học sinh cần thảo luận, trao đổi với giáo viên về nội dung và đặc điểm nghệ thuật của tác phẩm.
- Năng lực phân tích: Học sinh đưa ra những phân tích và so sánh tình huống và nhân vật trong truyện ngắn với những tác phẩm cùng thể loại. Từ đó, giúp học sinh có thể làm bài phân tích dễ dàng hơn.

3. Phẩm chất

Thông qua tác phẩm *Vợ nhặt*, học sinh nhận thức được ý nghĩa nhân văn mà tác phẩm mang lại. Đồng thời, biết trân trọng niềm khát khao được sống hạnh phúc của con người khi sống trong nghịch cảnh.

II. Trang thiết bị giảng dạy

Để tiết học thuận lợi giáo viên cần chuẩn bị **giáo án Vợ nhặt** và những trang thiết bị dưới đây:

1. Đối với giáo viên

Giáo viên cần chuẩn bị các dụng cụ sau đây để hoàn tất bài giảng của mình:

- Giáo án
- Phiếu bài tập, phiếu trả lời câu hỏi
- Tranh ảnh có liên quan đến tác phẩm.
- Bảng phân công nhiệm vụ cho các học sinh trên lớp.
- Bảng giao nhiệm vụ bài tập về nhà cho học sinh.

2. Đối với học sinh

Học sinh cần chuẩn bị đầy đủ sách giáo khoa, sách bài tập cùng vở ghi bài học. Trước tiết học phải hoàn thành bài soạn theo hệ thống câu hỏi hướng dẫn trong SGK.

II. Tiến trình dạy học

Tiến trình giảng dạy **giáo án Vợ nhặt Kết nối tri thức** bao gồm các phần sau đây:

a. Mục tiêu: Tạo tâm thế, tạo hứng thú cho học sinh. Kích thích và dẫn dắt học sinh tham gia các nhiệm vụ học tập một cách tích cực. Từ đó tiếp thu bài học nhanh chóng và hiệu quả hơn.

b. Nội dung: Giáo viên đặt một số câu hỏi mang tính gợi mở vấn đề giúp học sinh trao đổi thông tin về tác phẩm.

c. Sản phẩm: Nhận thức và thái độ học tập của học sinh qua bài giảng.

d. Tổ chức thực hiện:

- Giáo viên cùng học sinh tham gia thảo luận, đặt câu hỏi về tác giả và tác phẩm. Thầy cô có thể đưa ra gợi ý để học sinh nêu ra ý kiến về những kiến thức liên quan đến truyện ngắn Vợ nhặt.
- Giáo viên có thể tổ chức hoạt động thảo luận theo nhóm để không khí lớp học được sôi động hơn. Sau cùng, giáo viên đưa ra nhận xét, đánh giá và chốt kiến thức.

Giáo viên nhận xét về phần trình bày của học sinh, điều hướng về bài học.

III. Quy trình giảng dạy

Quy trình giảng dạy theo **giáo án bài Vợ nhặt** như sau:

1. Nhiệm vụ 1: Tìm hiểu chung về tác giả, tác phẩm Vợ nhặt

HOẠT ĐỘNG CỦA GV - HS	DỰ KIẾN SẢN PHẨM
Bước 1: Giáo viên đặt câu hỏi về tác giả – tác phẩm dựa trên bài soạn của học sinh.	Tác giả: Kim Lân tên khai sinh là Nguyễn Văn Tài (1920 -2007) quê ở Bắc Ninh.

<p>Bước 2: Học sinh tiếp nhận câu hỏi, chia nhóm thảo luận và chuẩn bị trình bày trước cả lớp.</p> <p>Bước 3: Giáo viên mời đại diện nhóm lên phát biểu. Các học sinh khác lắng nghe để đưa ra nhận xét (nếu có).</p> <p>Bước 4: Giáo viên đánh giá và chốt lại kiến thức chính xác. Sau đó chuyển sang nội dung mới của bài giảng.</p>	<p>Kim Lân bắt đầu sáng tác từ trước Cách mạng tháng 8 năm 1945. Sáng tác của ông tập trung chủ yếu vào đề tài người nông dân và nông thôn vùng Bắc Bộ.</p> <p>Năm 2001 ông được trao tặng giải thưởng Nhà nước về Văn học nghệ thuật.</p> <p>Phong cách sáng tác: Nhà văn có biệt tài miêu tả tâm lí nhân vật sâu sắc. Kết hợp với đó là văn phong giản dị nhưng hấp dẫn và gợi cảm.</p> <p>Tác phẩm:</p> <p>Vợ nhặt thuộc thể loại truyện ngắn. Nội dung truyện viết về nạn đói năm 1945.</p> <p>Tiền thân của truyện ngắn này là tiểu thuyết Xóm ngụ cư được sáng tác ngay sau CMT8. Tuy nhiên bản thảo truyện sau đó đã bị thất lạc, tác giả đã dựa vào cốt truyện của tiểu thuyết đó để viết truyện ngắn Vợ nhặt.</p>
--	---

2. Nhiệm vụ 2: Đọc tác phẩm

HOẠT ĐỘNG CỦA GV - HS	DỰ KIẾN SẢN PHẨM
<p>Bước 1: Giáo viên hướng dẫn học sinh đọc văn bản và trả lời những câu hỏi sau:</p>	<p>Bố cục: 4 phần</p>

Phân chia bố cục

Xác định tình huống truyện

Ý nghĩa nhan đề

Bước 2: Học sinh phân nhóm và thảo luận theo sự hướng dẫn của giáo viên.

Bước 3: Giáo viên mời đại diện nhóm lên phát biểu kết quả thảo luận.

Bước 4: Giáo viên đưa ra đánh giá, nhận xét và chốt lại kiến thức và chuyển sang nội dung mới.

Phần 1: Từ đầu đến “tự đắc với mình”:
Tràng dẫn người “vợ nhặt” về xóm ngụ cư.

Phần 2: Tiếp đến “rời cùng đẩy xe bò về”:
Tình huống hai người gặp nhau và cái duyên đưa họ trở thành vợ chồng.

Phần 3: Tiếp đến “nước mắt chảy dòng dòng”:
Tràng giới thiệu người vợ nhặt với mẹ mình. Tâm trạng lo lắng nhưng vui mừng, phấn khởi của bà cụ Tứ trước hạnh phúc cả đời của các con.

Phần 4: Còn lại: Những thay đổi tích cực của gia đình anh cu Tràng vào buổi sáng hôm sau. Niềm tin, hy vọng về sự đổi khác trong tương lai.

Tình huống tác phẩm:

Tràng là một thanh niên nghèo sống trong xóm ngụ cư, tính cách của anh có phần ngờ nghệch và khờ khạo. Giữa lúc nạn đói hoành hành, Tràng chấp nhận một người phụ nữ mỗi ngày phải chống chọi với nguy cơ chết đói theo mình về nhà làm vợ.

Đây là một tình huống bất ngờ, nằm ngoài mọi dự tính của cả hai nhân vật. Mặt khác đây cũng là một tình huống éo le, bởi trong nạn đói, chuyện dựng vợ gả chồng trở thành chuyện xa vời đối với những

	<p>người dân nghèo. Tuy nhiên đây cũng là tình huống mang giá trị nhân đạo vì ta thấy được vẻ đẹp của tình người và tính người trong những hoàn cảnh cùng cực. Qua đó thể hiện sức mạnh của tình yêu thương sự bao dung và tinh thần lạc quan của những con người sống dưới đáy xã hội.</p> <p>Ý nghĩa nhan đề:</p> <p>Nhan đề tác phẩm là sự kết hợp giữa danh từ “vợ” và động từ “nhặt”. Từ đó tạo sự tò mò cho người đọc vì đối tượng của hành động “nhặt” thường là các đồ vật.</p> <p>Việc nhân vật “nhặt” được vợ cho thấy một hoàn cảnh éo le, rẻ rúng của người phụ nữ, đặc biệt trong bối cảnh nạn đói lúc bấy giờ.</p> <p>Nhan đề thể hiện hoàn cảnh khốn cùng của người dân trong nạn đói 1945. Qua đó, bộc lộ sự đùm bọc và khát vọng mãnh liệt về cuộc sống và hạnh phúc gia đình.</p>
--	--

3. Nhiệm vụ 3: Phân tích tác phẩm

HOẠT ĐỘNG CỦA GV - HS	DỰ KIẾN SẢN PHẨM
------------------------------	-------------------------

Bước 1: Bước 1: Giáo viên đặt câu hỏi gợi mở để giúp học sinh tìm hiểu về những nhân vật trong tác phẩm.

Nhân vật Tràng

Nhân vật Tràng được tác giả miêu tả với ngoại hình như thế nào?

Tràng đã có suy nghĩ như thế nào khi quyết định có một người “vợ” giữa nạn đói?

Tâm trạng của Tràng thay đổi như thế nào khi đưa vợ về và vào buổi sáng đầu tiên có vợ?

Nhân vật Thị – vợ nhặt

Nhân vật Thị được tác giả miêu tả như thế nào?

Việc theo Tràng về nhà chỉ sau một câu đùa có phải là do Thị là người quá dễ dãi?

Bước 2: Học sinh tiếp nhận câu hỏi và thảo luận để đưa ra câu trả lời.

Bước 3: Giáo viên mời đại diện nhóm phát biểu ý kiến. Các nhóm khác nghe câu trả lời và đưa ra nhận xét, bổ sung.

Bước 4: Giáo viên nhận xét câu trả lời và chốt kiến thức.

Nhân vật Tràng:

-Ngoại hình:

Có vẻ ngoài thô kệch, xấu xí, thân phận nghèo đói.

Nghề nghiệp: kéo xe bò thuê.

Thế nhưng ẩn sâu trong Tràng là một nhân vật hào hiệp, nhân hậu.

-Tràng suy nghĩ khi quyết định có vợ:

Tràng sẵn lòng cho người đàn bà xa lạ một bữa ăn lúc nạn đói, sau đó còn cưu mang và đùm bọc.

Lúc đầu Tràng cũng có chút phân vân lo lắng “thóc gạo này đến cái thân mình còn chả biết có nuôi nổi không lại “đèo bòng”.

Nhưng rồi sau một cái tặc lưỡi Tràng quyết định đánh đổi tất cả để có được người vợ, có được hạnh phúc.

Sự khao khát hạnh phúc lứa đôi. Quyết định giản đơn nhưng chứa đựng tình thương đối với người có cùng cảnh ngộ.

-Tâm trạng của Tràng khi đưa vợ về:

Trên đường về nhà: Tràng không cúi xuống làm lúi như mọi ngày mà phờ phơ khác thường.

Hắn tủm tỉm cười một mình và hai mắt thì sáng lên lấp lánh.

Lúng ta lúng túng tay nọ xoa xoa vào hai bên kia người đàn bà.

Dường như quên đi cảnh sống ề chề tối tăm, quên đi cái đói đang đe dọa... khi có sự xuất hiện của người vợ nhặt.

-Buổi sáng đầu tiên có vợ:Tràng cảm nhận có một cái gì đó mới mẻ: êm ái, lơ lửng trong mơ.

Thấy thương yêu gắn bó với cái nhà của mình một cách lạ lùng.

Cảm thấy nên người thấy mình phải có bổn phận lo cho gia đình.

Biết hướng tới một cuộc sống tương lai tốt đẹp hơn.

=> Những con người đói khát cận kề cái chết vẫn khao khát hạnh phúc gia đình vẫn cru mang đùm bọc lẫn nhau và luôn có niềm tin vào tương lai.

Nhân vật Thị – vợ nhặt

-Ngoại hình:

Cô gái không có tên, không có gia đình quê hương bị cái đói đẩy ra lề đường.

-Số phận nhỏ nòi, đáng thương.

Thị theo Tràng về nhà sau lời nói đùa:

Thị đã theo Tràng về sau lời nói nửa đùa nửa thật để chạy trốn cái đói.

Cái đói đã khiến thị trở nên chao chát, đanh đá, liều lĩnh đánh mất sĩ diện, sự e thẹn, bản chất dịu dàng.

Trên đường theo Tràng về, cái vẻ cong cớn biến mất chỉ còn người phụ nữ xấu hổ, ngượng ngùng và cũng đầy nữ tính.

Thị ra mắt mẹ chồng trong tư thế khép nép và tâm trạng lo âu, băn khoăn, hồi hộp.

=> Thị vẫn là người phụ nữ có tư cách.

Giá trị nội dung:

-Giá trị hiện thực:

Tình cảnh thê thảm của người nông dân Việt Nam trong nạn đói khủng khiếp năm 1945. Nạn đói năm ấy đã trở thành một thời kì đen tối trong lịch sử của dân tộc ta bởi hơn 2 triệu đồng bào đã bị cướp đi sinh mạng.

Đó là hệ quả của những chính sách hà khắc, vô nhân tính của bọn thực dân Pháp và phát xít Nhật: Đàng thì bắt đóng thuế, đàng thì bắt nhổ lúa trồng đay. Dân ta lâm vào cảnh một cổ hai tròng áp bức do sự đê hèn, đốn mạt của thực dân Pháp

-Giá trị nhân đạo:

Tố cáo tội ác của bọn thực dân, phát xít và khẳng định tội ác mà chúng đã gây ra cho mảnh đất, con người Việt Nam

Niềm cảm thương, chia sẻ của tác giả trước những đau đớn, mất mát mà người nông dân nghèo đang phải đối mặt.

Ca ngợi sức sống mãnh liệt, khao khát được yêu thương, được sống hạnh phúc với gia đình nhỏ và niềm tin tưởng vào một tương lai tươi sáng đang chờ đợi họ mặc cho cái chết đang đeo đuổi và có thể đến với họ bất cứ lúc nào.

Cách mạng chính là con đường đưa họ thoát khỏi cuộc sống khốn cùng này mà đến gần hơn với hi vọng, cuộc sống tốt đẹp với hình ảnh lá cờ đỏ phấp phới trong suy nghĩ của Tràng ở cuối truyện.

- **Giá trị nghệ thuật:** Cách xây dựng tình huống truyện độc đáo, đầy éo le nhưng nhờ thế mà các nhân vật của Kim Lân

	<p>xuất hiện mà bộc lộ hết những phẩm chất tốt đẹp của mình.</p> <p>Nghệ thuật kể chuyện hấp dẫn, không kịch tính nhưng sự sắp xếp các chi tiết gây được sự hứng thú, tò mò cho người đọc.</p> <p>Bút pháp miêu tả tâm lí, thế giới nội tâm nhân vật tinh tế</p> <p>Ngôn ngữ gần gũi, giản dị, mộc mạc mang đậm dấu ấn của vùng nông thôn Bắc Bộ - một trong những đặc trưng trong phong cách sáng tác của Kim Lân.</p>
--	---

3. Nhiệm vụ 4: Tổng kết

HOẠT ĐỘNG CỦA GV - HS	DỰ KIẾN SẢN PHẨM
<p>Bước 1: Giáo viên hướng dẫn học sinh tìm hiểu thêm thông tin tác phẩm về giá trị nội dung và giá trị nghệ thuật.</p> <p>Bước 2: Giáo viên tổng kết những kiến thức trọng tâm của tác phẩm.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Nội dung: Cho ta thấy hoàn cảnh thống khổ của con người trong nạn đói 1945. - Giá trị nhân đạo: Thể hiện sự đồng cảm sâu sắc với số phận con người trong hoàn cảnh khốn cùng. Đồng thời ca ngợi niềm khát vọng hạnh phúc của mỗi người. Qua đó, lên án và tố cáo tội ác tàn bạo của bọn thực dân phát xít thời bấy giờ. - Nghệ thuật: Lôi kể chuyện giản dị nhưng lôi cuốn. Tác giả xây dựng tình

	huống truyện độc đáo, có sự nghịch lý nhưng lại hợp lý.
--	---

V. Hoạt động bổ sung

Giáo viên mở rộng nội dung bài giảng thông qua những tác phẩm có sự tương đồng về nội dung và thông điệp. Điều này sẽ giúp học sinh có sự so sánh khi làm bài phân tích tác phẩm. Ngoài ra, thầy cô giáo có thể giao bài tập về nhà để đánh giá mức độ tiếp thu kiến thức của học sinh.